

บันทึก

เรื่อง การแสดงสัญลักษณ์ (Logo) ในรายการ Nation Channel
ทางสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก UBC (ช่อง ๘)

กรมประชาสัมพันธ์ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๙๐๑/๖๖๘๘ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วย อ.ส.ม.ท. ได้หารือกรมประชาสัมพันธ์กรณีสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก UBC ช่อง ๘ รายการ Nation Channel ได้โฆษณาในรูปแบบของสัญลักษณ์ (Logo) โดยเห็นว่าเป็นการดำเนินการตามประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๔ จึงขอหารือว่า สัญลักษณ์ (Logo) ถือเป็นโฆษณาหรือไม่

กรมประชาสัมพันธ์ในฐานะเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้พิจารณาพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๓๖ และฉบับที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ พบว่า กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๔ หมวด ๔ เรื่องการควบคุมการโฆษณาและบริการธุรกิจได้ระบุไว้ใน ข้อ ๒๐ ว่าภายใต้บังคับข้อ ๒๕ การโฆษณาและบริการธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด และข้อ ๒๕ ระบุว่า ผู้รับใบอนุญาตที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสตเขียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าตามมาตรา ๕ วรรคสาม จะทำการโฆษณาหรือบริการธุรกิจมิได้ ซึ่งทำให้เกิดการตีความได้ ๒ ความเห็น คือ

ความเห็นที่ ๑ เห็นว่าตามข้อ ๒๐ กรมประชาสัมพันธ์มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้กิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและกิจการส่งวิทยุโทรทัศน์โดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิก รวมทั้งกิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและกิจการส่งวิทยุโทรทัศน์ทั่วไปสามารถโฆษณาและบริการธุรกิจได้

ความเห็นที่ ๒ เห็นว่าตามข้อ ๒๐ กรมประชาสัมพันธ์มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้กิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและกิจการส่งวิทยุโทรทัศน์ทั่วไปโฆษณาและบริการธุรกิจได้ แต่ไม่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาเพื่อยกเว้นให้กิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและกิจการส่งวิทยุโทรทัศน์โดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิกสามารถโฆษณาและบริการธุรกิจได้

ทั้งนี้ กรมประชาสัมพันธ์ได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๒๐ ภายใต้บังคับข้อ ๒๕ ออกประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๙

ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์จึงขอหารือเพื่อให้เป็นที่ยุติและเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ดังต่อไปนี้

๑. ควรตีความหลักเกณฑ์ข้อ ๒๐ อย่างไรจึงจะถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๒. ผลจากการตีความตาม ๑. จะมีผลให้ประกาศกรมประชาสัมพันธ์บ้างดังกล่าวข้างต้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไรหรือไม่

๓. ประกาศกรมประชาสัมพันธ์บ้างดังกล่าวข้างต้น เป็นประกาศที่ครอบคลุมเพื่อใช้บังคับในกิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและกิจการส่งวิทยุโทรทัศน์โดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิกด้วยหรือไม่

๔. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตใช้อำนาจตามข้อ ๒๐ ออกประกาศดังกล่าวข้างต้นในข้อ ๑๔ กำหนดลักษณะขอบเขตของการดำเนินการที่ไม่นับรวมเป็นการโฆษณาสามารถกระทำหรือไม่

๕. ในการนี้ กรมประชาสัมพันธ์ได้ส่งเทปโทรทัศน์มาประกอบการพิจารณาด้วย ๑ ม้วน และหารือว่า การโฆษณาของสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก UBC ช่อง ๘ รายการ Nation Channel ตามลักษณะที่ปรากฏตามเทปโทรทัศน์ดังกล่าว จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือของกรมประชาสัมพันธ์ โดยได้พิจารณาภาพจากเทปโทรทัศน์ที่กรมประชาสัมพันธ์ส่งมาประกอบการพิจารณากับได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์และผู้แทนองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยด้วยแล้ว ปรากฏว่า สัญลักษณ์หรือ Logo ตามข้อหารือของกรมประชาสัมพันธ์นั้นมีลักษณะเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายอื่น รูปภาพ รวมทั้งข้อความที่สามารถทำให้ผู้ที่รับชมรายการโทรทัศน์รับรู้ถึงตัวสินค้าที่ใช้สัญลักษณ์นั้น ๆ ได้ โดยมีการแสดงให้ปรากฏใน ๒ ลักษณะด้วยกัน ลักษณะแรกเป็นการแสดงภาพให้ปรากฏในช่วงก่อนเริ่มรายการหรือในช่วงคั่นรายการ ซึ่งในช่วงดังกล่าวภาพที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์จะมีแต่เพียงสัญลักษณ์ของสินค้าแต่ละชนิดต่อเนื่องกันไปโดยไม่มีภาพอย่างอื่นประกอบ ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นการแสดงให้ปรากฏที่มุมจอภาพด้านล่างซ้ายแทรกเข้ามาในระหว่างที่มีการดำเนินรายการตามปกติ โดยมีขนาดของภาพเล็กกว่าที่แสดงในลักษณะแรก

สำหรับการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกของ UBC นั้น เป็นการรวมการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกของบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับ อ.ส.ท. จำนวน ๒ บริษัทเข้าด้วยกัน รายแรก คือ บริษัท อินเทอร์เน็ตชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (IBC)^๑ ซึ่งให้บริการโดยทำให้คลื่นแอสตเซียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศ^๒ รายที่สอง คือ

^๑ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

บริษัท ไทยเคเบิลวิชั่น จำกัด (UTV)^๓ ซึ่งให้บริการทางสาย^๔ โดยในสัญญาที่ อ.ส.ม.ท. ทำไว้กับ บริษัททั้งสองแห่งได้กำหนดให้บริษัทต้องดำเนินการหารายได้โดยเรียกเก็บค่าบริการจากสมาชิก เท่านั้น ห้ามมิให้บริษัทรับทำการโฆษณาในรายการที่ให้บริการตามสัญญา^๕ แต่ในการให้บริการนั้น อ.ส.ม.ท. ก็ยอมให้มีการโฆษณาโดยการแสดงสัญลักษณ์ของสินค้าในลักษณะข้างต้นตามช่อง รายการต่าง ๆ มาโดยตลอด เนื่องจาก อ.ส.ม.ท. เห็นว่า การกระทำเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการโฆษณา เพราะเป็นการกระทำไปตามข้อกำหนดในข้อ ๑๔ ของประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ระบุไว้ว่า การกล่าวถึง ผู้สนับสนุนรายการที่เป็นชื่อ ของสินค้า ชื่อบริษัท สัญลักษณ์ (โลโก้) โดยไม่เอ่ยถึงสรรพคุณของสินค้าและบริการธุรกิจไม่นับ รวมเป็นการโฆษณา และ อ.ส.ม.ท. ก็ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับควบคุมการโฆษณาใน ลักษณะดังกล่าวแต่อย่างใด เพียงแต่แจ้งให้ผู้ให้บริการใช้ความระมัดระวังอย่าให้เกิดความรำคาญ แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ในช่วงที่มีการหารือเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา ช่องรายการต่าง ๆ ของ UBC จะแสดงสัญลักษณ์ของสินค้าเฉพาะในช่วงก่อนเริ่มรายการหรือช่วงค้นรายการเท่านั้น ไม่มีการแทรกเข้ามาในระหว่างการดำเนินรายการตามปกติ

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งการโฆษณาและบริการในรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์นั้น ปรากฏว่า ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบกิจการในระบบบอกรับเป็นสมาชิกไว้โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ เพียงแต่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕^๖ ให้แบ่งการดำเนินบริการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

^๓ ตามสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกระหว่าง อ.ส.ม.ท. กับบริษัท อินเทอร์เน็ตชั้นนำ บรอดคาสต์ติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒

^๔ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ยูบีซี เคเบิลเน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)

^๕ ตามสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ทางสายระบบบอกรับเป็นสมาชิกระหว่าง อ.ส.ม.ท. กับ บริษัท ไทยเคเบิลวิชั่น จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๗

^๖ ข้อ ๕ ของเอกสารผนวกหมายเลข ๒ แนบท้ายสัญญาฯ ระหว่าง อ.ส.ม.ท. กับ IBC และ ข้อ ๖ ของเอกสารผนวกหมายเลข ๓ แนบท้ายสัญญาฯ ระหว่าง อ.ส.ม.ท. กับ UTV

^๗ มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะ หรือแก่ชุมชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสตเขียน แพร่กระจายไปในบรรยากาศ ถ้าได้ทำการส่งโดยมีรายการแน่นอนสม่ำเสมอหรือเป็นประจำและบุคคลอื่น สามารถรับการส่งวิทยุนั้นได้โดยใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ที่ผู้ส่งจัดหาให้หรือที่มี จำหน่ายโดยทั่วไป ให้ถือว่าการส่งวิทยุนั้นเป็นการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่ สาธารณะหรือแก่ชุมชนตามความในวรรคหนึ่ง

ลักษณะที่ทำให้คลื่นแอสแตเซียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศ กับลักษณะที่ทำให้คลื่นแอสแตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า และในมาตรา ๒๕^๗ ได้บัญญัติให้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาต รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ได้ ซึ่งก็ได้มีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๕ ดังกล่าว คือ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยในข้อ ๒๐^๘ ของกฎกระทรวงนี้ ได้กำหนดว่า “ภายใต้บังคับข้อ ๒๕ การโฆษณาและบริการธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด” และข้อ ๒๕^๙ ได้กำหนดว่า “ผู้รับใบอนุญาตที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสแตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าตามมาตรา ๕ วรรคสาม จะทำการโฆษณาหรือบริการธุรกิจมิได้” ซึ่งกรม

การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสแตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ถ้าได้ทำการส่งโดยมีรายการแน่นอนสม่ำเสมอหรือเป็นประจำ และบุคคลอื่นสามารถรับการส่งวิทยุนั้นได้โดยใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ที่ผู้ส่งจัดหาให้หรือที่มีจำหน่ายโดยทั่วไป ไม่ว่าเครื่องรับนั้นจะมีความจำเป็นต้องดัดแปลงหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมหรือไม่ก็ตาม และถ้าการส่งวิทยุนั้นได้กระทำตามลักษณะหรือขอบเขตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ถือว่าการส่งวิทยุนั้นเป็นการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนตามความในวรรคหนึ่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

๗ มาตรา ๒๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และนายทะเบียนและออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เงื่อนไขการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการและการควบคุมด้านรายการ

(ข) กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการและการควบคุมการโฆษณาและบริการธุรกิจ

(ค) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะพึงประสงค์ทางเทคนิค ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม รวมทั้งกฎกระทรวง ระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว

(ง) กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ผู้รับใบอนุญาตจะรับเข้าเป็นหรือให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการ หรือผู้ดำเนินรายการในการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุโทรทัศน์

(จ) กำหนดเวลาให้สถานีทำการถ่ายทอดหรือออกอากาศรายการที่กำหนด

(ฉ) กำหนดเงื่อนไข ข้อบังคับ หรือระเบียบที่จำเป็นต้องปฏิบัติในการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุโทรทัศน์

ฯลฯ

ฯลฯ

๘ ข้อ ๒๐ ภายใต้บังคับข้อ ๒๕ การโฆษณาและบริการธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

๙ ข้อ ๒๕ ผู้รับใบอนุญาตที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสแตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าตามมาตรา ๕ วรรคสาม จะทำการโฆษณาหรือบริการธุรกิจมิได้

ประชาสัมพันธก็ได้ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อ ๒๐^{๙๐} นั้น ได้แก่ ประกาศกรมประชาสัมพันธ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๙ โดยในข้อ ๑๔^{๙๑} ของประกาศดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า “การกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการที่เป็นชื่อของสินค้า ชื่อบริษัท สัญลักษณ์ (โลโก้) โดยไม่เอ่ยถึงสรรพคุณของสินค้าและบริการธุรกิจ ไม่นับรวมเป็นโฆษณาตามประกาศนี้”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า ในกรณีของการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์โดยทำให้คลื่นแอสตเซียนผ่านทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ผู้รับใบอนุญาตจะทำการโฆษณาและบริการธุรกิจไม่ได้ เพราะข้อ ๒๕ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ.๒๕๓๗) ได้กำหนดห้ามไว้โดยชัดเจนแล้ว ส่วนการดำเนินบริการที่ทำให้คลื่นแอสตเซียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศนั้น ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำการโฆษณาได้ตามนัยข้อ ๒๐ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว ที่กำหนดว่า การโฆษณาและบริการธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนดซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาดังกล่าวนั้นก็เป็นไปตามประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์^{๙๒} ซึ่งทั้งข้อ ๒๐ และประกาศกรมประชาสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ได้ใช้กับกรณีของการให้บริการทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากข้อ ๒๐ ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ข้อกำหนดของข้อ ๒๐ นี้อยู่ภายใต้บังคับข้อ ๒๕ อย่างไรก็ดี การที่ประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ ว่า การกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการที่เป็นชื่อของสินค้า ชื่อบริษัท สัญลักษณ์ (โลโก้) โดยไม่เอ่ยถึงสรรพคุณของสินค้าและบริการธุรกิจ ไม่นับรวมเป็นโฆษณาตามประกาศนี้ นั้น เป็นการกำหนดที่เกินไปจากขอบเขตที่ข้อ ๒๐^{๙๓} แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ๑ วางเกณฑ์ไว้ เพราะข้อ ๒๐ ดังกล่าวให้กรมประชาสัมพันธ์กำหนดได้เฉพาะหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจเท่านั้น ไม่ได้ให้อำนาจกรมประชาสัมพันธ์ในการกำหนดลักษณะของการกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการโฆษณาแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี กรณียังมีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การแสดงสัญลักษณ์ตามที่กรมประชาสัมพันธ์หรือมาในครั้งนี ถือเป็นการโฆษณาหรือไม่ เพราะหากไม่เป็นการโฆษณาแล้ว ผู้รับใบอนุญาตดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสตเซียนผ่านทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าก็อาจจะทำการในลักษณะเช่นนี้ได้โดยไม่ต้องห้ามตามข้อ ๒๕^{๙๔} ดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว ปรากฏว่า ตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์^{๙๕} ไม่ได้กำหนดความหมายของการโฆษณาไว้

^{๙๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๘), ข้างต้น

^{๙๑} ข้อ ๑๔ การกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการ ที่เป็นชื่อของสินค้า ชื่อบริษัทสัญลักษณ์ (โลโก้) โดยไม่เอ่ยถึงสรรพคุณของสินค้าและบริการธุรกิจ ไม่นับรวมเป็นการโฆษณาตามประกาศนี้

^{๙๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๘), ข้างต้น

^{๙๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๙), ข้างต้น

เป็นพิเศษ กรณีจึงต้องพิจารณาไปตามความหมายอันเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ซึ่งได้แก่ การกระทำใด ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นหรือประชาชนทั่วไปเห็นและรับรู้ถึงสินค้าหรือบริการหรือสิ่งอื่นใดตามความมุ่งหมายของผู้กระทำการโฆษณา และจะเห็นได้ว่า การที่รายการ Nation Channel แสดงสัญลักษณ์ขึ้นมาในลักษณะดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้ผู้ที่รับชมเห็นและรับรู้ถึงตัวสินค้าที่สัญลักษณ์สื่อความหมายไปถึงนั่นเอง การแสดงสัญลักษณ์ในลักษณะเช่นนี้ จึงเป็นการโฆษณาซึ่งผู้รับใบอนุญาตดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์โดยการทำให้คลื่นแตรตเขียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า จะกระทำไม่ได้ เพราะเป็นการขัดต่อข้อ ๒๕ ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ.๒๕๓๗)ฯ

อนึ่ง ในกรณีของ UBC นี้ แม้ว่าจะมีการให้บริการทั้งโดยการกระทำให้คลื่นแตรตเขียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศและการส่งผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าด้วยก็ตามแต่ในส่วนของการโฆษณาและบริการธุรกิจก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาที่ทำไว้กับ อ.ส.ม.ท. ดังกล่าวข้างต้นด้วย

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) เห็นว่าการแสดงสัญลักษณ์ตามลักษณะที่กรมประชาสัมพันธ์หรือมานี้เป็นการโฆษณา และมีความเห็นตามประเด็นข้อหาหรือของกรมประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๑. ข้อ ๒๐^{๑๔} แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ ที่กำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจนั้นใช้เฉพาะกับการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแตรตเขียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศ แต่ไม่ใช้กับกรณีที่ทำให้คลื่นแตรตเขียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าเนื่องจากข้อ ๒๕^{๑๕} แห่งกฎกระทรวงฉบับเดียวกันได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่า ในกรณีหลังนี้จะทำการโฆษณาและบริการธุรกิจไม่ได้ และข้อ ๒๐ ก็ระบุไว้ด้วยว่าข้อกำหนดของข้อ ๒๐ นี้อยู่ภายใต้บังคับข้อ ๒๕

๒. ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ลงวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ออกตามความในข้อ ๒๐ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ จะกำหนดว่าการกระทำในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดไม่นับรวมเป็นการโฆษณาไม่ได้ เพราะเป็นการเกินไปจากขอบเขตที่ข้อ ๒๐ ดังกล่าวกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์มีอำนาจกำหนดเฉพาะหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วตาม ๑.

๓. ประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะแต่การดำเนินบริการที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแตรตเขียนแพร่กระจายไปในบรรยากาศดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วตาม ๑. ทั้งนี้ ไม่ว่าบริการนั้นจะเป็นระบบบอกรับเป็นสมาชิกหรือไม่ก็ตาม

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๘), ข้างต้น

^{๑๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๙), ข้างต้น

๔. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จะใช้อำนาจตามข้อ ๒๐ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ ออกประกาศกำหนดลักษณะขอบเขตของการดำเนินการที่ไม่นับรวมเป็นการโฆษณาไม่ได้ดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วตาม ๒.

๕. เมื่อได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าการแสดงสัญลักษณ์ในรายการ Nation Channel ตามที่กรมประชาสัมพันธ์หารือมานี้ เป็นการโฆษณา ดังนั้น ในกรณีที่เป็นการส่งรายการ Nation Channel ไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ก็จะทำให้การโฆษณาในลักษณะนี้หรือลักษณะอื่นใดไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดกับข้อ ๒๕^{๑๖} แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ ส่วนการส่งโดยแพร่กระจายไปในบรรยากาศนั้น ก็ต้องพิจารณาประกอบกับข้อกำหนดในสัญญาที่ทำไว้กับ อ.ส.ม.ท. ซึ่งห้ามมิให้ทำการโฆษณาและบริการธุรกิจด้วย

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๓

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๙), ข้างต้น